

Faunabeheereenheid Noord-Holland
Sparne 17
2011CD Haarlem

Directeur

Uw contactpersoon

BEL/GRN

Telefoonnummer

1 | 8

Verzenddatum

10 DEC. 2018

Kenmerk

1151887/1151928

Uw kenmerk

Betreft: Wnb besluit; Opdracht ex. artikel 3.18 Wnb om de omvang van de populatie van de nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) in de provincie Noord-Holland te beperken.

Geacht bestuur,

Het ministerie van EZ (thans Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) heeft de provincies verzocht om opdrachten als bedoeld in artikel 3.18, lid 1 van de Wet natuurbescherming te geven ter bestrijding van de nijlgans. Navolgend besluit geeft invulling aan dit verzoek voor zover dat betreft het grondgebied van de provincie Noord-Holland.

Besluit

Wij besluiten aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem ingevolge artikel 3.18, lid 1 juncto lid 4 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) de opdracht te geven om de omvang van de populatie van de nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) in de provincie Noord-Holland te beperken. Het doel van de opdracht is om de populatie van de nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) in de provincie Noord-Holland zo veel als mogelijk te verwijderen. Deze opdracht ziet op alle gronden gelegen binnen de provincie Noord-Holland. Hieronder motiveren wij ons besluit.

Wettelijk kader

De nijlgans is opgenomen in de actualisatie van EU-verordening 2016/1141¹, waardoor hij sinds 2 augustus 2017 is geplaatst op de Unielijst (EU-verordeningen 1143/2014², 2017/1263³). Hiermee is het bezit, handel, kweek, transport en import van de nijlgans verboden geworden door erkenning van het invasieve karakter en de nadelige gevolgen van de introductie in de Unie voor inheemse soorten.

De nijlgans valt onder artikel 19 van de EU-verordening 1143/2014: "Beheersmaatregelen"

¹ Uitvoeringsverordening (EU) nr. 2016/1141 van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad.

² Europese exotenvoerordening: Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

³ Uitvoeringsverordening (EU) nr. 2017/1263 van 12 juli 2017 tot actualisering van de bij Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 krachtens verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve exoten.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk nummer 34362354
Btw nummer NL.0010.03.124.B.08

1. Binnen 18 maanden nadat een invasieve uitheemse soort in de Unielijst is opgenomen beschikken de lidstaten over doeltreffende beheersmaatregelen voor de voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten waarvan de lidstaten hebben vastgesteld dat ze wijdverspreid zijn op hun grondgebied, zodat de gevolgen ervan voor de biodiversiteit, de aanverwante ecosysteemdiensten en, in voorkomend geval, de menselijke gezondheid of de economie tot een minimum worden beperkt.

Deze beheersmaatregelen zijn evenredig met de gevolgen voor het milieu en afgestemd op de specifieke omstandigheden van de lidstaten, zijn gebaseerd op een kosten-batenanalyse en omvatten tevens, voor zover haalbaar, de in artikel 20 bedoelde herstelmaatregelen. Zij worden op basis van de risico-evaluatie en hun kosteneffectiviteit naar prioriteit gerangschikt.

2. De beheersmaatregelen bestaan uit dodelijke of niet-dodelijke fysieke, chemische of biologische maatregelen om een populatie van een invasieve uitheemse soort uit te roeien, te beheersen of in te dammen. De beheersmaatregelen omvatten, waar passend, maatregelen om de veerkracht van het ontvangende ecosysteem ten aanzien van bestaande en toekomstige invasies te versterken. Het commercieel gebruik van reeds gevestigde invasieve uitheemse soorten kan, indien strikt gemotiveerd, tijdelijk worden toegestaan als onderdeel van de beheersmaatregelen die zijn gericht op de uitroeiing, populatiebeheersing of indamming ervan, op voorwaarde dat alle passende controles aanwezig zijn om verdere verspreiding te vermijden."

Op grond van artikel 3.18, lid 1 juncto lid 4 Wnb kunnen Gedeputeerde Staten aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen, of aan personen opdracht geven om de omvang van een bij de opdracht aangeduide populatie van (invasieve) vogels te beperken. Deze opdracht kan worden gegeven om de redenen, genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c van de Wnb.

Artikel 3.18, lid 1 van de Wnb stelt:

"Gedeputeerde staten kunnen aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen, of aan personen opdracht geven om, in afwijking van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 3.1, 3.4, eerste lid, 3.5, 3.9, eerste lid, en 3.10, eerste lid, de omvang van een bij de opdracht aangeduide populatie van vogels of van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, te beperken als dat nodig is om de onderscheidenlijke redenen, genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c. De artikelen 3.3, vierde en vijfde lid, 3.8, vijfde lid, en 3.10, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing op die opdracht."

Onder artikel 3.18, lid 4 van de Wnb is vervolgens opgenomen:

"Het eerste tot en met derde lid, met uitzondering van de tweede volzin van het eerste lid, zijn van overeenkomstige toepassing op het beperken van de omvang van populaties van dieren die zijn aan te merken als exoten of van verwilderde dieren."

Hiermee is komen vast te staan dat beoordeling van andere bevredigende oplossingen, beoordeling van een wettelijk belang en beoordeling van de staat van instandhouding niet aan de orde zijn wanneer de opdracht de bestrijding van exoten (of verwilderde dieren) betreft. Wel dient er sprake te zijn van redenen om de omvang van een populatie te beperken als genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c van de Wnb. Hieronder motiveren wij ons besluit.

Overwegingen

De nijlgans is een uitheemse (invasieve) soort die verwant is aan de bergeend. De soort vertoont in Nederland een sterke toename (significante toename van >5% per jaar) over de periode 1990-2016, waarbij de landelijke toename tussen 2007-2016 iets afzwakt maar er nog steeds een matige toename (significante toename van <5%) zichtbaar is. In de provincie Noord-Holland is zowel in de periode 1990-2016 als de periode 2007-2016 een sterke toename (>5% per jaar) zichtbaar in de index van broedvogels⁴. Uit de landelijke trendcijfers van watervogels, afgeleid van de maandelijkse watervogelstellingen, blijkt dat in 2015 11.565 nijlganzen in Nederland aanwezig waren, waarvan 2137 in Noord-Holland⁵. Aangezien er voor deze monitoring slechts een deel van de provincie wordt geteld, zullen de werkelijke aantallen hoger zijn. Dit blijkt ook uit de gebiedsdekkende onderzoeken naar zomerganzen, waarin in Noord-Holland in 2015 6.032⁶ en in 2016 zelfs 7.086⁷ nijlganzen werden geteld.

De nijlgans valt niet onder de bescherming van de Wnb en de Vogelrichtlijn. Dit blijkt onder andere uit het ontbreken van deze soort op de "List according to 'Voous'" welke onderdeel is van de "List of birds of the European Union - June 1999" van de Europese Commissie⁸.

Gelet op de plaatsing door de Europese Unie van de nijlgans op de Unielijst, gelet op de daaraan ten grondslag liggende Europese wet- en regelgeving en op de daaruit voortvloeiende verplichtingen, meer in het bijzonder de verplichtingen die voortvloeien uit EU-verordening 1143/2014, komen wij tot de conclusie dat het beperken van de populatie van de nijlgans in de provincie Noord-Holland noodzakelijk, waarbij het streven een nulstand is.

Hieronder lichten wij kort de onderbouwing toe, die aanleiding heeft gegeven tot plaatsing van de nijlgans op de Unielijst en invulling geeft aan de redenen zoals genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c van de Wnb.

Redenen

De aanwezigheid van de nijlgans heeft negatieve effecten op flora en fauna. De nijlgans kruist met diverse andere eenden- en ganzensoorten, waarbij de nakomelingen gewoonlijk onvruchtbaar zijn. De nijlgans vertoont agressief gedrag ten opzichte van andere vogels, waardoor deze verdrongen worden en minder foerageergebied hebben. Dit is met name in de ruiperiode belangrijk omdat de meeste vogels dan niet

⁴ Indexen broedvogels, Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon & CBS, www.sovon.nl

⁵ Trendgegevens watervogeltellingen, Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon Vogelonderzoek Nederland, RWS & CBS

⁶ Visbeem, F., & A. Bloem (2016a) Zomerganzen in Noord-Holland. Provincie dekkende telling juli 2015. Rapportnummer P-5-15-52008.

⁷ Visbeem, F., & A. Bloem (2016b) Zomerganzen in Noord-Holland. Provincie dekkende telling juli 2016. Rapportnummer p-3-16-500007.

⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/eu_species/voous_en.htm

kunnen vliegen. Tevens kunnen nijlganzen haviken en buizerd van hun nest verdrijven, waardoor deze opnieuw moeten beginnen met nestelen, met de kans op het mislukken van de broedpoging. Ook neemt de nijlgans nestplaatsen over van watervogels uit het geslacht *Tadorna* en wilde eenden. De uitwerpselen van nijlgansen kunnen in stilstaande wateren terecht komen, wat bij voedselarme wateren leidt tot een verslechtering van de waterkwaliteit⁹. Derhalve is het in artikel 3.17, lid 1, sub a, onder 4 van de Wnb genoemde reden '*ter bescherming van flora en fauna*' van toepassing op deze opdracht.

De aanwezigheid van de nijlgans leidt tevens tot belangrijke schade aan gewassen. De nijlgans heeft met name negatieve effecten op grasland. Door de consumptie en het vertrappen vermindert de productie van gras. Tevens bevuilen de uitwerpselen van de nijlgans het grasland¹⁰. Aangezien gewasschade door nijlganzen niet in aanmerking komt voor een tegemoetkoming, wordt de schade door enkel nijlganzen niet getaxeerd. Wel is er een beeld van de schade wanneer de schade wordt veroorzaakt door meerdere soorten, waaronder de nijlgans. Deze cijfers geven een beeld voor de gewasschade door de nijlgans, hoewel dit een onderschatting is, doordat een deel van de schade niet is meegenomen. De bijschade door nijlganzen neemt over tijd toe, waarbij deze over het kalenderjaar 2017 € 28.160 bedroeg¹¹. Derhalve is het in artikel 3.17, lid 1, sub a, onder 3 van de Wnb genoemde reden '*ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren*' van toepassing op deze opdracht.

Effecten op de volksgezondheid zijn niet uit te sluiten. De uitwerpselen van grote groepen nijlganzen kunnen op wegen en in recreatiegebieden in de nabijheid van water overlast veroorzaken. Wanneer de uitwerpselen terechtkomen in stilstaande wateren, verhoogt het risico op de ontwikkeling van blauwalgen en enkele andere soorten bacteriën. In verband met de gezondheid wordt aangeraden niet te zwemmen in gebieden met te veel blauwalg. Derhalve kan de ontlasting, onder andere door het verhoogde risico op blauwalgen, in zwemwater leiden tot overlast voor de mens en de gezondheid¹². Derhalve is het in artikel 3.17, lid 1, sub a, onder 1 van de Wnb genoemde reden '*in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid*' van toepassing op deze opdracht.

Middelen en methoden

Op grond van artikel 3.25, eerste lid van de Wnb dienen, bij het geven van een opdracht, de middelen te worden aangewezen die voor het vangen en doden worden gebruikt.

Afschot met geweer is in dit geval de meest effectieve bestrijdingsmethode. Het geweer is aangewezen in artikel 3.9, lid 1 van het Besluit natuurbescherming (Bnb). Wij wijzen bij deze het gebruik van geweren en honden (niet zijnde lange honden) aan. De hond, niet zijnde een lange hond, is aangewezen in artikel 3.9, lid 1 van het Bnb. De hond mag hierbij uitsluitend gebruikt worden als hulpmiddel om eventueel gewonde dieren op te sporen wanneer deze zich verscholen houden en/of afgeschoten dieren te apporteren.

⁹ Factsheet Nijlgans (*Alopochen aegyptiavca*), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, 20 maart 2018

¹⁰ Idem.

¹¹ Dataset schadecijfers Bij12-faunafonds 2010-heden, 04-04-2018

¹² Factsheet Nijlgans (*Alopochen aegyptiavca*), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, 20 maart 2018

Tevens wijzen wij als methode aan het gebruik van het geweer voor zonsopkomst en na zonsondergang zoals aangewezen in artikel 3.9, lid 2 van het Bnb en bepalen daarbij door middel van een voorschrift dat het geweer bij de uitvoering van deze opdracht uitsluitend mag worden gebruikt vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang. Dit ter vergroting van de effectiviteit van het beheer.

Het Bnb biedt ook de mogelijkheid om lokmiddelen toe te staan. Omdat het streven is de nijlgans zo efficiënt en effectief mogelijk te bestrijden staan wij lokvogels en (elektronisch versterkte) lokgeluiden toe zoals opgenomen in artikel 3.9, lid 2 van het Bnb.

Overige regelgeving

Onderhavige opdracht toetst aan en heeft enkel betrekking op de bepalingen zoals opgenomen onder Hoofdstuk 3 'Soorten' van de Wnb. Overige wetgeving is mogelijk van toepassing. Wij wijzen u in het bijzonder op Hoofdstuk 2 'Natura 2000-gebieden' van de Wnb indien het uitvoering in een Natura 2000-gebied betreft.

Daarnaast wijzen wij u op artikel 3.13 van de Wnb, waarin is bepaald dat jachtaktehouders gegevens aan de desbetreffende faunabeheereenheden verstrekken over de aantallen dieren, onderscheiden naar soort, die zij hebben gedood. Dit betekent dat (door u gemachtigde) gebruikers van deze opdracht aan u dienen te rapporteren. Tevens willen wij u nog wijzen op andere, algemene wet- en regelgeving voor het gebruik van het geweer. U als opdrachtnemer en de door u aangewezen gebruikers van deze opdracht zijn zelf verantwoordelijk voor de afstemming in relatie tot overige wetgeving.

Voorschriften en intrekking ontheffing

Aan dit besluit zijn op grond van artikel 5.3, lid 4 van de Wnb voorschriften alsmede een geldigheidsduur verbonden. Indien door u of door de door u aangewezen gebruikers van deze opdracht wordt gehandeld in strijd met deze opdracht of de daaraan verbonden voorschriften kunnen wij overwegen om de opdracht in te trekken.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op

- de Wet natuurbescherming (hierna Wnb):
 - artikelen 3.17, 3.18;
 - artikelen 3.24, 3.25, 3.26.
- het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb):
 - artikelen 3.9 tot en met 3.16.

Overwegende dat

- met plaatsing van de nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) op de Unielijst (EU-verordening 1143/2014) is komen vast te staan dat het noodzakelijk is de populatie uit te roeien, te beheersen of in te dammen;
- de beperking van de omvang van de populatie van de nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) noodzakelijk is om de redenen genoemd in artikel 3.17, lid 1, onder a. van de Wnb.

Besluiten

1. ingevolge artikel 3.18, lid 1 juncto lid 4 van de Wnb aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem de opdracht te geven om de omvang van de populatie van de nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) op het grondgebied van de provincie Noord-Holland te beperken;
2. daartoe op grond van artikel 3.26, lid 3 van de Wnb aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland ontheffing te verlenen van het verbod van artikel 3.16, lid 1, sub a van het Bnb om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang;
3. daartoe op grond van artikel 3.25, lid 1 van de Wnb als middelen en methoden voor de uitvoering van deze opdracht aan te wijzen:
 - geweren zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 1, sub a van het Bnb;
 - honden, niet zijnde lange honden, zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 1, sub b van het Bnb;
 - het vangen met gebruikmaking van lokvogels zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub c van het Bnb;
 - het vangen met gebruikmaking van een middel waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub d van het Bnb;
 - het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Bnb;
4. op grond van artikel 5.3, lid 4 van de Wet natuurbescherming aan dit besluit de navolgende voorschriften, beperkingen en geldigheid te verbinden.

Voorschriften en beperkingen

1. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland blijft als opdrachtnemer verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan dit besluit zijn verbonden.
2. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland laat jachtaktehouders op hun verzoek, door middel van een machtiging, gebruik maken van deze opdracht. De aldus gemachtigde ontvangt daarom – tezamen met de machtiging- van de Faunabeheereenheid een kopie van deze opdracht.
3. Het gebruik van het geweer vindt uitsluitend plaats vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

4. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de toezichthouders van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord. De gebruiker van de opdracht moet op of nabij het veld waar hij gerechtigd is tot uitvoering, ter plaatse waar hij de handelingen verricht waartoe de opdracht strekt, aan genoemde toezichthouders op eerste aanvraag een kopie van de opdracht tonen. Deze kopie dient hiertoe aantoonbaar aanwezig te zijn op of nabij het veld waar de gebruiker gerechtigd is tot uitvoering. Deze kopie mag langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.
5. Gedode dieren dienen ter voorkoming van de verspreiding van ziekten zo spoedig mogelijk te worden opgeruimd.
6. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland rapporteert jaarlijks in haar jaarverslag aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over de, op basis van deze opdracht, uitgevoerde maatregelen. Deze rapportage wordt digitaal opgestuurd naar postbus@rudnhn.nl of per post aan de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN), Postbus 2095, 1620 EB Hoorn.

Geldigheid

Deze opdracht geldt vanaf de dag na verzending tot 30 november 2024.

Dierenwelzijn

Wellicht ten overvloede wijzen wij op de zorgplichtartikelen zoals deze zijn opgenomen in de Wnb en in het bijzonder op artikel 3.24, lid 1 waarin is bepaald: "Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt". Deze zorgplicht geldt ook voor de nijlgans.

Kennisgeving

Van dit besluit wordt door ons kennisgegeven door middel van een publicatie op de website van de Provincie Noord-Holland.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de Provincie Noord-Holland via 023-514 3143.

Hoogachtend,

directeur Beleid
[Redacted Signature]

Deze brief is digitaal vastgesteld en daarom niet ondertekend.

Bezwaar

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending, uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk bezwaar aantekenen. Het bezwaarschrift kunt u sturen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 123, 2000 MD Haarlem. Ook kunt u voor meer informatie de provinciale website bezoeken: www.noord-holland.nl.

Aantekenen van bezwaar schorst het besluit tot verlenen van de opdracht niet. Bij de voorzitter van de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem kan een verzoek worden ingediend om een voorlopige voorziening te treffen. Het verzoek om een voorlopige voorziening te treffen wordt ingesteld bij de rechtbank Noord-Holland, locatie

Haarlem, (Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM). Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de Rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, telefoonnummer (023) 888 4444.

Indien u bezwaar heeft ingediend is het mogelijk gebruik te maken van een minder formele procedure: een gesprek tussen u en onze medewerkers. Indien uw bezwaar zich hiervoor leent, wordt daarover contact met u opgenomen, maar u kunt ook zelf om een dergelijk gesprek verzoeken. Een gesprek tast uw rechten als bezwaarmaker niet aan.